

FORSVARET
Forsvarets høgskole

1 av 5

Vår saksbehandler

Natalina Heia, naheia@mil.no
+4723095748, 05105748
FHS/FAGSTAB/SEK UTD FVL

Vår dato

2019-08-15

Vår referanse

2019/015530-005/FORSVARET/ 279

Tidligere dato

Tidligere referanse

Til

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Kopi til

Innspill til stortingsmelding om arbeidsrelevans i høyere utdanning fra FHS

Forsvarets høgskole (FHS) viser til Kunnskapsdepartementets invitasjon til å komme med innspill til stortingsmelding om arbeidsrelevans i høyere utdanning.

Statsråd Iselin Nybø vil legge frem en stortingsmelding der ambisjonen er å styrke kvaliteten og arbeidsrelevansen i utdanningene gjennom bedre og mer gjensidig samarbeid om samfunnets kunnskapsbehov og studentenes læring. Statsråden har konkrete spørsmål som universiteter og høyskoler har blitt invitert til å gi innspill og refleksjoner på. Statsråden ønsker kortfattede svar og ber om at innspillet ikke overskrider 20 sider, samt at svarene er styreforankret.

FHS skiller seg fra andre sivile utdanningsinstitusjoner på den måten at det er en akkreditert høgskole, men også en del av Forsvaret. Høgskolen består av syv utdanningsavdelinger, inkludert et forskningsinstitutt: Stabsskolen, Krigsskolen, Sjøkrigsskolen, Luftkrigsskolen, Cyberingeniørskolen, Befalsskolen og Institutt for forsvarsstudier. Høgskolen leverer profesjonsutdanning til Forsvaret og har Forsvarets og Norges fremste akademiske fagmiljø innen landmakt, sjømakt, luftmakt, cyber, fellesoperasjoner og sikkerhets- og forsvarspolitik.

I langtidsplan for forsvarssektoren, Prop. 151 S (2015 – 2016) Kampkraft og bærekraft, fremkommer det at regjeringen vil gjennomføre tiltak som bidrar til tydeligere styring og ledelse av Forsvarets utdanningssystem. Et av tiltakene har vært fusjoneringen av utdanningsavdelingene i Forsvaret. I tillegg har intensjonen vært at FHS i så stor grad som mulig skal følge universitets- og høyskoleloven, slik sivile utdanningsinstitusjoner gjør.

Postadresse

Postboks 800 Postmottak

2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse

Akershus Festning,
Byggnr. 18
0015 OSLO
Norge

Sivil telefon/telefaks

/

Militær telefon/telefaks

99/0500 3699

Epost/ Internett

forsvaret@mil.no

www.forsvaret.no

Organisasjonsnummer

NO 986 105 174 MVA

Vedlegg

Forsvarets høyskole utdanner spesialister og offiserer til Forsvaret og det har ikke vært praksis for omfattende samarbeid med arbeidslivet utenfor etaten. Imidlertid finnes det noen etablerte samarbeidsarenaer, for eksempel innen sikkerhet og beredskap. Med utgangspunkt i ovennevnte langtidsplan, er det ønskelig for FHS å kontinuerlig styrke kompetansen, innovasjonen og entreprenørskapet i utdanningen som leveres. Det vil derfor være nødvendig å se utover hva Forsvaret kan tilby.

Forsvaret har egne praksisarenaer og grunnet særegenhetene ved høyskolens utdanning kan det være vanskelig å finne egnede praksisarenaer utenfor Forsvaret. Like fullt er FHS enig i de sentrale utfordringene statsråden har skissert og vil spesielt trekke frem studentaktive lærings- og vurderingsformer samt innovasjon og entreprenørskap.

Nedenfor følger FHS' innspill til spørsmålene stilt i statsrådets invitasjon.

1. Hovedutfordringer som bør omtales i meldingen

FHS mener de store omstillingene samfunnet står overfor; digitalisering, grønt skifte, migrasjon etc., vil påvirke samfunnets, herunder Forsvarets, kompetansebehov. Av ovennevnte langtidsplan fremkommer det også at kontinuerlig modernisering og reform er et krav i alle deler av offentlig sektor. Det er et behov for modernisering og effektivisering for å sikre at Forsvarets kapasiteter er relevante og gir mest mulig effekt.

FHS mener et tett samarbeid med arbeidslivet er nødvendig og hensiktsmessig for å kunne sikre relevant og oppdatert utdanning i dag og i fremtiden. Dette vil kunne sikres gjennom blant annet mer omfattende bruk av praksis/traineestillinger. Samtidig bør det være et fokus på høy kvalitet på praksis og veiledning.

Videre kan det være aktuelt å i større grad søke om ekstern finansiering til forskningsprosjekter på høyskolen. I dag gjøres dette primært ved Institutt for forsvarsstudier. Dette kan styrke samarbeid mellom høyere utdanning og arbeidslivet, samtidig som det kan styrke innovasjon og entreprenørskap i utdanningen.

FHS ser det også som hensiktsmessig å involvere arbeidslivet i utarbeidelsen av studie- og emneplaner for å kunne tilby studenter relevant og oppdatert utdanning.

2. Samarbeid om høyere utdanning

Som nevnt over opererer Forsvarets høyskole innenfor Forsvaret. Utdanningene er derfor utviklet i tett samarbeid med forsvarsgrenene gjennom samarbeidsavtaler. Hærsjefen, sjefen for Sjøforsvaret og sjefen for Luftforsvaret er medlemmer av styret ved FHS og har følgelig en posisjon hvor de kan utøve strategisk innflytelse i høyskolens øverste faglige organ. Til tross for at FHS forholder seg til et noe mer spisset arbeidsliv enn sivile universiteter og høyskoler, gjenspeiler styresammensetningen sivile styrer. Grensjefene, sammen med to eksterne medlemmer fra sivil sektor, tilsvarer næringslivets rolle i rent sivile styrer. Veileder utarbeidet av

Kunnskapsdepartementet; Rammer for arbeidet til styrene for universiteter og høyskoler sier at eksterne styremedlemmer tilfører styrene et bredt spekter av kompetanse og erfaring, med impulser fra nærings-, kultur-, og samfunnsliv. Dette skal være med på å ivareta samfunnets interesser og bidra til å styrke samspillet mellom institusjonen og sentral bruker- og interessegrupper.

FHS har et tett samarbeid med grenene. Basert på samhandlingsavtaler utveksler FHS på daglig basis erfaringer og diskusjoner med grenene. I tillegg kommuniserer høgskolen jevnlig med ulike avdelinger i Forsvaret når det planlegges og gjennomføres praksisperioder og On-the-job-training.

FHS' kontakt med grenene er organisatorisk forankret. Høgskolen er delaktig for eksempel i grenenes ledergruppemøter, periodiske plankonferanser og har god dialog med grenenes våpenskoler.

Internasjonale programmer

Høgskolens enkeltavdelinger har mye aktivitet med relevante internasjonale aktører. For eksempel gjennomfører FHS avdeling Krigsskolen årlig øvelse i USA med Krigsskolens ingeniørprogram, i samarbeid med blant annet US Marines og andre amerikanske avdelinger. I tillegg har Krigsskolen siden 2009 hatt et tett samarbeid med den norske FN-delegasjonen i New York om utveksling av kadetter som tjenestegjør ved delegasjonen i tre måneder, og også hatt utvekslingsstudenter fra Erasmus-programmet. Videre jobber høgskolen aktivt med å utvikle en helhetlig og felles internasjonaliseringsportefølje på utveksling av studenter, undervisningspersonell og forskere.

Samarbeid med arbeidslivet

Det strategiske samarbeidet mellom FHS og Forsvarets forskjellige grener fungerer godt. FHS' avdelinger melder at overordnede behov, løsninger og samarbeid vedrørende studiene er godt forankret hos avdelinger og grener. Dette gjelder planlegging, gjennomføring og evaluering. I den praktiske gjennomføringen er det enkelte utfordringer knyttet til prioriteringer av ressurser. FHS er avhengig av at grenene sender undervisningspersonale med fersk operativ kompetanse på rotasjon til høgskolen, slik at høgskolen alltid besitter denne kompetansen.

FHS ser på tett samarbeid med arbeidslivet som nødvendig og hensiktsmessig, ikke bare på strategisk nivå, men også på det praktiske med tanke på utarbeidelsen av fag- og emneplaner, praksis, veiledning mm. I dette fokuserer høgskolen på å ivareta den faglige autonomien til den enkelte institusjon, og akademisk frihet hos den enkelte forsker.

Kommunisere kandidatenes kompetanse

Læringsutbyttebeskrivelser i tråd med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) kan være et hensiktsmessig verktøy for å synliggjøre kandidatenes kompetanse overfor arbeidslivet. Imidlertid er NKR et vanskelig verktøy å bruke fordi det ikke er samlet enighet om den praktiske bruken i universitets- og høyskolesektoren. Arbeidslivet kan dermed få forelagt utallig

forskjellige typer læringsutbyttebeskrivelser. Det har lenge vært snakk om revisjon av NKR og FHS mener det kan være et viktig tiltak for å bedre kommunikasjon med arbeidslivet.

I tillegg kan Plan S, med ambisjon om åpen tilgang til all offentlig finansiert forskning, være med på å synliggjøre det arbeidet ph.d.-kandidatene har gjort på institusjonen.

3. Samarbeid om studentenes læring

Eksempelvis ved Krigsskolen inneholder utdanningsprogrammene i dag totalt seks måneder med fag- og funksjonsutdanning og praksis i Hæren. Disse månedene er spredt utover de tre utdanningsårene for at kadettene skal kunne knytte sammen teori og praksis flere ganger, og i stigende kompleksitet gjennom hele studiet. Dette medfører at kadettene helt fra første stund presenteres for Hæren som arbeidsplass og arbeidsgiver, og kadettene forventes å kunne løse reelle oppgaver i en kontekst som er relevant.

Krigsskolens føringsøvelse er et godt eksempel på en realistisk praksisarena. Kadettene overtar da kommandoen over en av Hærens kampbataljoner med støtteelementer, og gjennomfører komplekse militære operasjoner under vinterforhold i Nord-Norge. De deltagende avdelingene stiller med fullt oppsatte avdelinger, og kadettene veiledes på alle nivå av avdelingenes faste ansatte.

I undervisningen arbeider kadettene med historiske og hypotetiske caser, hvor de anvender Hærens metodikk og ressurser i løsning av oppgaver og oppdrag. Arbeidet støttes jevnlig med ressurspersoner og forelesere fra Hæren og andre relevante parter fra forsvarssektoren og eksterne samarbeidspartnere som Forsvarsdepartementet, FFI, Forsvarsbygg, NATO og andre nasjonale og internasjonale representanter.

Studentene ved FHS blir overført til tilhørende gren umiddelbart etter uteksaminering. På masternivå er studentene allerede ansatt i forsvarsgren.

Informasjon og veiledning om bruk av kompetanse

FHS mener at kunnskap om hvordan man får brukt kvalifikasjonen sin optimalt i arbeidslivet tilegnes og utvikles ved relevant praksis i utdanningen, og at utdanningen bygges opp som en helhet rundt teori og praksis. En viktig del av dette er at profesjonsutøvere rekrutteres til fagmiljøet, og at eksterne forelesere bidrar jevnlig i utdanningen.

Innovasjon og entreprenørskap

FHS skal utdanne fremtidige militære ledere. I utdanningen vektlegges forståelsen av å kunne håndtere det uforutsette, samtidig som at studentene skal kunne bruke Forsvarets etablerte systemer når de skal ut i jobb. Kadettene gis anledning og oppfordres til å tenke «utenfor boksen» i all undervisning og praksis.

Å utfordre studentene på det uforutsette gjøres ved å gi kadettene praktiske oppgaver hvor skolen ikke har klare løsninger. Kadettens bacheloroppgave er også en arena hvor de får utforske og etterprøve nye løsninger på problemer og etablerte sannheter.

Noen avdelinger har innovasjon som en del av et eget emne og har i tillegg understøttet kadettens etablering av et egne samfunn.

4. Myndighetsnivå

FHS er en militær avdeling. Dette kan skape utfordringer i forhold til samarbeid med andre utdanningsinstitusjoner og privat næringsliv.

Når det gjelder tiltak som kan tilrettelegge for bedre samarbeid om høyere utdanning mener FHS at myndighetene kan etablere formalisert samarbeid med utdanningsinstitusjoner i inn- og utland. Videre mener høgskolen at det bør etableres uformelle arenaer for studenter og ansatte som kan skape kjernen for videre, formalisert samarbeid.

5. Eksempler

Krigsskolens føringsøvelse; Øvelsen innebærer at studentene overtar kommandoen over en av Hærens kampbataljoner med støtteelementer, og gjennomfører komplekse militære operasjoner under vinterforhold i Nord-Norge. De deltagende avdelingene stiller med fullt oppsatte avdelinger, og kadettene veiledes på alle nivå av avdelingenes faste ansatte. Krigsskolen deltar med øvingsledelse, med et lite antall ansatte. Alle kadetter i avgangskullet besetter stillinger som er relevante for arbeidsoppgavene de vil få i Hæren etter uteksaminering. Øvelsen går over en periode på 14 dager, og omfatter omtrent 700 offiserer, befal og soldater i tillegg til kadettene.

Tor-Erik Hanssen
dekan

Dokumentet er elektronisk godkjent, og har derfor ikke håndskreven signatur.
